

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА

Кафедра адміністративного права та процесу

ЗВЕРДЖУЮ»

Заступник директора
научно-педагогической работы
Навчально-наукового інституту

(Тарас Дідич)

« 11.09.2023 » 2023 року

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«АЛЬТЕРНАТИВНІ СПОСОБИ ВИРІШЕННЯ
АДМІНІСТРАТИВНИХ СПОРІВ»

для здобувачів освіти 2023 року вступу

галузь знань
спеціальність
рівень вищої освіти
ступінь вищої освіти
освітня програма
вид дисципліни

08 «право»

081 «право»

Другий (магістерський)

Магістр

«Право»

вибіркового блоку «Адміністративне судочинство та статус суддів»»

Форма навчання
Навчальний рік
Семестр
Кількість кредитів ECTS
Мова викладання, навчання
та оцінювання
Форма заключного контролю

денна
2023/2024
2
3
українська
залік

Викладач: д.ю.н., доцент **Задирака Наталія**

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

Розробник:

Задирака Наталія, доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри адміністративного права та процесу

ЗАТВЕРДЖЕНО

Завідувач кафедри адміністративного
права та процесу

 (ПЕТРО ДІХТІВСЬКИЙ)
(підпис)

Протокол № 7 від «13» жовтня 2023 р.

Схвалено Науково - методичною комісією

Навчально-наукового інституту права

Протокол № 9 від «24» лютого 2023 року

Голова Науково-методичної комісії (Юліанна ЦВЕТКОВА)
(підпис)

3-15 Задирака Н.
Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни
«Альтернативні способи вирішення адміністративних спорів» для
здобувачів освіти 2023 року вступу. – Київ : ВД Дакор, 2023. – 28 с.
ISBN 978-617-8066-47-5

ISBN 978-617-8066-47-5

© Задирака Н., 2023
© ТОВ ВД «Дакор», 2023

1. Мета дисципліни – опанування теоретичних знань та отримання практичних навичок у сфері альтернативних методів вирішення адміністративних спорів та особливостей проведення медіації в адміністративному судочинстві з урахуванням останніх наукових розробок та стану нормативно-правового регулювання у цій сфері.

2. Попередні вимоги до опанування навчальної дисципліни:

- *Знати* природу адміністративно-правового спору як юридичного конфлікту, способи захисту прав та інтересів; строки та алгоритми звернення до суду з клопотанням про проведення медіаційних процедур, а також строки врегулювання спору за участю судді;
- *Вміти* проводити аналіз особливостей конфліктних відносин, що виникають в сфері публічної адміністрації; закріплювати та поглиблювати отримані на лекціях знання шляхом самостійного опрацювання згадуваних лектором нормативно-правових актів та джерел спеціальної літератури, а також додаткової літератури з відповідних тем спецкурсу; використовувати набуті знання з інших навчальних дисциплін; визначати межі дискреційних повноважень суб'єктів публічної адміністрації.
- *Володіти* елементарними навичками в підготовці клопотання щодо застосування медіаційних процедур та проекти медіаційних угод; проводити спільні та закриті наради з учасниками медіаційної процедури.

3. Анотація навчальної дисципліни

При вивченні дисципліни «Альтернативні способи вирішення адміністративних спорів» *розкриваються* поняття та сутність конфлікту як об'єкта альтернативного способу вирішення публічно-правових спорів, його ознаки, стадії ескалації та моделі завершення конфлікту, поведінкові стратегії та стилі взаємодії в конфлікті, особливості складання картографії конфлікту, підходи та способи вирішення конфлікту, поняття та природа інтересів та потреб сторін у конфлікті; поняття та ознаки інституту примирення сторін в адміністративному судочинстві; реалізація права на примирення сторін в адміністративному судочинстві, а також зарубіжний досвід впровадження альтернативних методів вирішення публічно-правових спорів.

4. Завдання (навчальні цілі):

ЗК по денній формі:

ЗК 1: Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу у сфері альтернативних методів вирішення адміністративних спорів та особливостей проведення медіації в адміністративному судочинстві;

ЗК 2: Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу щодо природи адміністративно-правового спору як юридичного конфлікту;

ЗК 3: . Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел під час обрання способів захисту прав та інтересів;

ЗК 6: Здатність генерувати нові ідеї (креативність) при виборі підходів та способів вирішення конфлікту;

ЗК 8: Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності) під час проведення спільних та закритих нарад з учасниками медіаційної процедури;

ЗК 9: Здатність працювати в міжнародному контексті щодо альтернативних способів вирішення адміністративних спорів;

СК 1: Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності при проведенні медіаційних процедур;

СК 3: Здатність аналізувати та оцінювати вплив Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини на розвиток правової системи та правозастосування в Україні у сфері вирішення адміністративних спорів;

СК 5: Здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосування інститутів публічного і приватного права при зверненні до суду з клопотанням про проведення медіаційних процедур;

СК 6: Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію на стадіях ескалації та завершення конфлікту;

СК 7: Здатність застосовувати знання та розуміння основних засад (принципів) та процедур здійснення адміністративного судочинства в Україні;

СК 8: Здатність застосовувати медіацію та інші правові інструменти альтернативного розгляду та вирішення публічно-правових спорів;

СК 10: Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а

також розуміння особливостей практики їх застосування в процесі альтернативних способів вирішення адміністративних спорів;

СК 11: Здатність критично оцінювати ефективність представництва і захисту прав, свобод та інтересів клієнтів в адміністративному судочинстві;

СК 12: Здатність утверджувати етичні стандарти правничої діяльності, стандарти професійної незалежності та відповідальності правника при проведенні медіації в адміністративному судочинстві;

СК 15: Здатність самостійно готувати проекти актів правозастосування, враховуючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та вмотивованості при підготовці медіаційних угод;

СК 17: Здатність аналізувати та інтерпретувати результати наукових досліджень, враховуючи використання міждисциплінарних та порівняльно-правових підходів при виборі способів вирішення конфлікту;

СК 18: Здатність використовувати наукові теорії та концепції, а також набуті практичні знання при проведенні наукових досліджень щодо медіаційних процедур.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3 комунікація 4. автономія та відповідальність)		Форми (та/ або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необ- хідності)	Відсоток у підсум- ковій оцінці з дисци- пліни
Код	Результат навчання			
1.1	Набути спеціалізовані концептуальні знання щодо основних підходів до вирішення питання про походження та становлення інституту примирення сторін в адміністративному судочинстві, його правову природу, поняття та ознаки	Лекція, семінарське заняття, самостійна робота, залік	Доповідь, розв'язання практичної задачі, доповнення доповіді, підсумкові контрольні роботи (тести)	15%
1.2.	Критично осмислювати поняття, порядок та особливості застосування альтернативних способів вирішення адміністративних спорів, процедури медіації, примирення та переговорів з адміністративних справ	Лекція, семінарське заняття, самостійна робота, залік	Доповідь, розв'язання практичної задачі, доповнення доповіді, підсумкові контрольні роботи (тести)	15%

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1.	Спеціалізовані уміння/навички розв'язання проблем, необхідні для проведення примирення сторін на різних стадіях судового розгляду у порядку адміністративного судочинства, передбачати можливість врегулювання спору за участю судді	Лекція, семінарське заняття, самостійна робота, залік	Доповідь, розв'язання практичної задачі, доповнення доповіді, підсумкові контрольні роботи (тести)	10%
2.2.	Здатність інтегрувати знання при розробці проектів мирової угоди як письмового процесуального договору сторін	Лекція, семінарське заняття, самостійна робота, залік	Доповідь, розв'язання практичної задачі, доповнення доповіді, підсумкові контрольні роботи (тести)	10%
2.3	Здатність розв'язувати проблеми, що виникають у процесі реалізації права на примирення сторін в адміністративному судочинстві	Лекція, семінарське заняття, самостійна робота, залік	Доповідь, розв'язання практичної задачі, доповнення доповіді, підсумкові контрольні роботи (тести)	10%
3.1.	Зрозуміле і недвозначне донесення своєї позиції, належним чином її обґрунтовувати та брати участь в аргументованій професійній дискусії, у тому числі стосовно запровадження медіації в межах інституту примирення сторін	Лекція, семінарське заняття, самостійна робота, залік	Доповідь, розв'язання практичної задачі, доповнення доповіді, підсумкові контрольні роботи (тести)	10%
4.1.	Управління робочими або навчальними процесами щодо обрання методики примирення в апеляційному та касаційному провадженні, пропонувати конкретні варіанти примирення в процесі виконання судових рішень	Лекція, семінарське заняття, самостійна робота, залік	Доповідь, розв'язання практичної задачі, доповнення доповіді, підсумкові контрольні роботи (тести)	10%
4.2.	Відповідальність за внесок до професійних знань і практики щодо організації і здійснення наукових досліджень з питань альтернативних способів вирішення адміністративних спорів в Україні, можливостей застосування зарубіжного досвіду для удосконалення нормативно-правового	Лекція, семінарське заняття, самостійна робота, залік	Доповідь, розв'язання практичної задачі, доповнення доповіді, підсумкові контрольні роботи (тести)	10%

«АЛЬТЕРНАТИВНІ СПОСОБИ ВИРІШЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ СПОРІВ»

	регулювання у цій сфері, найкращих практик медіації, примирення та переговорів з метою їх застосування в українських реаліях			
4.3	Здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії та удосконалення власної професійної діяльності у сфері альтернативних способів вирішення адміністративних спорів, вести професійні дискусії щодо отриманих результатів	Лекція, семінарське заняття, самостійна робота, залік	Доповідь, розв'язання практичної задачі, доповнення доповіді, підсумкові контрольні роботи (тести)	10%

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни (код)	1.1	1.2	2.1	2.2	2.3	3.1	4.1	4.2	4.3
	1.1	1.2	2.1	2.2	2.3	3.1	4.1	4.2	4.3
Програмні результати навчання (назва)									
ПРН 3 Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження	+	+							+
ПРН 6 Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи			+	+	+		+		
ПРН 14 Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування					+	+	+	+	+
ПРН 15 Мати практичні навички розв'язання проблем, пов'язаних з реалізацією процесуальних функцій суб'єктів правозастосування			+		+		+		

7. Схема формування оцінки

7.1 Форми оцінювання студентів

– семестрові форми оцінювання:

1. доповідь – від 2 до 3 балів;
2. доповнення доповіді – від 1 до 2 балів;
3. розв'язання практичної задачі – від 2 до 3 балів;
4. підсумкові контрольні роботи (тести) – від 4 до 6 балів.

Доповіді: максимум 3 бали

3 бали – здобувач правильно вживає правничу термінологію; вільно володіє державною мовою; провів збір матеріалів за темою доповіді/наукової роботи з альтернативних способів вирішення адміністративних спорів з різних джерел, в тому числі використовуючи доступні інформаційні технології і бази даних, та провів інтегрований аналіз цих матеріалів, виокремив юридично значущі факти і сформулював обґрунтовані правові висновки; доповідь/наукова робота не містить плагіату, посилання на використані джерела – коректне; виклад – логічний, зв'язний; аргументовано відповів на поставлені запитання за результатами презентації доповіді/наукової роботи; сформовані програмні компетентності є продуктивними/високими.

2 бали – є неточності у вживанні здобувачем правничої термінології; вільно володіє державною мовою; провів збір матеріалів за темою доповіді/наукової роботи з альтернативних способів вирішення адміністративних спорів з різних джерел, в тому числі використовуючи доступні інформаційні технології і бази даних, та провів інтегрований аналіз цих матеріалів, виокремив юридично значущі факти і сформулював обґрунтовані правові висновки, які містять окремі неточності; доповідь/наукова робота не містить плагіату; є поодинокі недоліки в оформленні використаних джерел та/або послідовності викладу матеріалу; відповіді здобувача на поставлені запитання за результатами презентації доповіді/наукової роботи є частково аргументованими; сформовані програмні компетентності є продуктивними/високими.

Доповнення доповіді: максимум 2 бали

2 бали – вільно володіє державною мовою, є неточності у вживанні здобувачем правничої термінології; провів збір та інтегрований аналіз матеріалів з альтернативних способів вирішення адміністративних спорів з різних джерел та надав повну, обґрунтовану відповідь з коротким висновком щодо окремої проблеми/окремих проблем, який містить окремі неточності; є поодинокі недоліки в послідовності викладу матеріалу; сформовані програмні компетентності є достатніми.

1 бал – вільно володіє державною мовою, є помилки у вживанні здобувачем правничої термінології; провів збір та неповний аналіз матеріалів з альтернативних способів вирішення адміністративних спорів з різних джерел та надав фрагментарну відповідь з коротким висновком щодо окремої проблеми/окремих проблем, який містить юридичну помилку/юридичні помилки; є поодинокі недоліки в

послідовності викладу матеріалу; сформовані програмні компетентності є початковими.

Розв'язання практичної задачі: максимум 3 бали

3 бали – здобувач правильно вживає правничу термінологію; вільно володіє державною мовою; провів збір та інтегрований аналіз матеріалів з альтернативних способів вирішення адміністративних спорів з різних джерел та надав повну, обґрунтовану відповідь з коротким висновком щодо окремої проблеми/окремих проблем з достатньою аргументацією; виклад логічний, зв'язний; сформовані програмні компетентності є продуктивними/високими.

2 бал – вільно володіє державною мовою, є помилки у вживанні здобувачем правничої термінології; провів збір та неповний аналіз матеріалів з альтернативних способів вирішення адміністративних спорів з різних джерел та надав фрагментарну відповідь з коротким висновком щодо окремої проблеми/окремих проблем, який містить юридичну помилку/юридичні помилки; є поодинокі недоліки в послідовності викладу матеріалу; сформовані програмні компетентності є достатніми.

Підсумкові контрольні роботи (тести):

вибір однієї правильної відповіді – максимум 1 бал, якщо здобувач обрав вірну відповідь, 0 балів – якщо неправильно.

Максимальний бал, який може бути отриманий здобувачем освіти за підсумком навчання протягом **семестру** складає 40 балів. Мінімальний бал, який має бути отриманий здобувачем освіти за відповідними формами оцінювання складає 24 бали. При фактичному отриманні здобувачем освіти за підсумками поточного оцінювання більше ніж 40 балів, зарахуванню підлягають лише 40 балів.

– **підсумкове оцінювання:** залік у формі аргументованого вирішення заданої проблеми.

Викладач завчасно надає перелік питань на залік здобувачам освіти.

За результатами складання підсумкової форми контролю (залік) здобувач освіти може отримати максимально 60 балів. У випадку коли здобувач освіти під час підсумкової форми контролю, якою є залік, набрав менше 36 балів, останні не додаються до семестрової оцінки (незалежно від кількості

балів, отриманих під час семестру), у відомості в колонці «бали за підсумкову форму оцінювання» ставиться «0», а в колонку «результуюча оцінка» переноситься лише кількість балів, отриманих під час семестру.

Перескладання результатів підсумкового оцінювання з метою покращення одержаної позитивної оцінки не допускається.

Складання заліку повинно здійснюватися з обов'язковим дотриманням здобувачем освіти вимог академічної доброчесності.

Залік оцінюється відповідно до Положення про критерії оцінювання підсумкових форм роботи здобувачів освіти денної та заочної форми навчання у НН Інституті права від 29.08.2022р.

Максимальна підсумкова оцінка за цю дисципліну може становити 100 балів. Підсумкова оцінка за навчальну дисципліну формується шляхом додавання кількості балів, отриманих протягом семестру, та кількості балів, отриманих за підсумковою формою контролю (залік) і така сума балів не може бути меншою за 60 балів.

	ЗМ1	ЗМ2	Семестр	Залік	Підсумкова оцінка
Мінімум	12	12	24	36	60
Максимум	20	20	40	60	100

7.2 Організація оцінювання

Види поточного контролю обираються викладачем, який веде семінарські заняття, за погодженням з лектором та у відповідності з даною програмою. Видами поточного контролю можуть бути: доповідь, розв'язання казусу, доповнення доповіді (розв'язання казусу), дві підсумкові контрольні роботи (за перший і другий модуль).

При поточному контролі під час семінарських занять оцінці підлягають: рівень «Знання», «Розуміння», «Застосування», «Аналіз»/«Синтез»/, «Оцінка», продемонстровані студентом у відповіді, активність при обговоренні питань семінарського заняття, систематичність роботи на заняттях, результати виконання самостійної роботи здобувача освіти. Викладач систематично (після кожного заняття) інформує здобувача про нараховані здобувачу бали.

Викладач, який проводить семінарські заняття, виставляє у визначений термін кількість набраних з поточного контролю балів і заносить їх у відповідні документи обліку успішності студентів. У випадку

відсутності здобувача освіти на семінарському занятті з поважних причин, він може відпрацювати пропущене заняття в позааудиторний час (час консультацій викладача), шляхом усного опитування, підготовки реферата. За результатами відпрацювання пропущеного заняття з поважних причин викладачем нараховуються бали. За невідпрацьовані заняття бали не нараховуються. За 5 днів до початку екзаменаційної сесії викладач, який веде семінарські заняття, припиняє приймати відпрацювання. Остаточна сума балів за семестр оголошується здобувачу освіти на завершальному занятті.

Викладач, який веде семінарські заняття, має право звернутись до директора Навчально-наукового інституту права про недопуск до підсумкового оцінювання здобувача освіти, якщо під час семестру він не досяг мінімального порогового рівня оцінки (24 бали) тих результатів навчання, які не можуть бути оцінені під час підсумкового контролю. Про недопуск здобувача освіти до підсумкового оцінювання викладач має подати в директорат Навчально-наукового інституту права подання з графіком можливих відпрацювань не пізніше, ніж за 10 робочих днів до початку періоду складання заліків. Для студентів, які упродовж навчання протягом семестру не досягли мінімального порогового рівня оцінки (24 бали) і, як результат, не допущені до складання підсумкової форми контролю (залік), проводяться відпрацювання у формі, яка передбачена робочою програмою, максимальна оцінка за які не може перевищувати кількості балів, що дорівнює різниці між мінімальним пороговим рівнем оцінки (24 бали) та фактичною кількістю балів, що отримані здобувачем освіти за всіма формами поточного контролю.

Якщо здобувач освіти за підсумком відпрацювань не досяг мінімального порогового рівня оцінки (24 бали), викладач, який веде семінарські заняття і приймав відпрацювання, звертається до директора Навчально-наукового інституту права з поданням, в якому фіксує невиконанням здобувачем освіти індивідуального навчального плану.

У разі здійснення підсумкового оцінювання із застосуванням технологій дистанційного навчання залік може проводитися у вигляді усної співбесіди та\або письмової роботи з використанням програмних сервісів, що забезпечують синхронний відеозв'язок.

7.3 Шкала відповідності оцінок

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ, СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ п/п	Назва лекції	Кількість годин		
		Лекції	Семі- нари	Само- стійна робота
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1				
1	Тема 1. Медіація як альтернативний спосіб вирішення публічно-правових спорів	4	4	13
2	Тема 2. Нормативно-правове підґрунтя медіації.	2	2	12
3	Тема 3. Характеристика медіаційної процедури	2	2	12
Контрольна робота				
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2				
4	Тема 4. Професійні компетенції судді-медіатора та стандарти етичної поведінки	4	4	13
5	Тема 5. Особливості застосування медіації в адміністративному судочинстві	2	2	12
Контрольна робота				
ВСЬОГО ЗА СЕМЕСТР		14	14	62

Загальний обсяг 90 год., в тому числі:

Лекцій – **14 год.**

Семінари – **14 год.**

Самостійна робота – **62 год.**

ТЕМА 1. МЕДІАЦІЯ ЯК АЛЬТЕРНАТИВНИЙ СПОСІБ ВИРІШЕННЯ ПУБЛІЧНО-ПРАВОВИХ СПОРІВ

Лекція «Медіація як альтернативний спосіб вирішення публічно-правових спорів» (4 год.)

1. Природа адміністративно-правового спору як юридичного конфлікту.
2. Поняття, природа та характерні ознаки медіації.

3. Поняття медіабельності конфлікту (спору).
4. Принципи медіації.

Семінарське заняття (2 год.)

1. Природа адміністративно-правового спору як юридичного конфлікту.
2. Поняття, природа та характерні ознаки медіації.
3. Поняття медіабельності конфлікту (спору).
4. Принципи медіації.

Питання для самостійної роботи

1. Науково-теоретичні підходи до визначення поняття медіації.
2. Універсальність примирення як компромісного способу врегулювання правових спорів
3. Основні сфери застосування медіації.
4. Розвиток ідей про компромісне врегулювання публічно-правових спорів у західній правовій традиції та запровадження інституту примирення сторін у вітчизняному адміністративному судочинстві.

Рекомендована література

1. Альтернативні підходи до розв'язання конфліктів: теорія і практика застосування /Уклад.: Н. Гайдук, І. Сенюта, О.Бік, Х.Терешко. Львів: ПАІС, 2007. 296 с.
2. Альтернативні способи вирішення спорів : навч. посіб. / М. Я. Білак та ін. ; за заг. ред. Ю. Д. Притики. Харків : Право, 2019. 261 с.
3. Білуга С. С. Досудове врегулювання адміністративно-правових спорів : автореф. дис. на здобуття наук ступеня канд. юрид. наук : 12.00.07 / Нац. ун.-т «Одеська юридична академія». Одеса, 2015. 22 с.
4. Біцай А. В. Моделі медіації у світі та перспективи для України. *Право і суспільство*. 2013. № 6. С. 85–89.
5. Боженко Н. В. Зарубіжний досвід досудового врегулювання адміністративних спорів. *Актуальні проблеми держави і права*. 2017. Вип. 78. С. 14-19.
6. Гойко О. Від судового захисту до альтернативних методів вирішення спорів. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2011. № 1. С. 51–58.

- Гриб А. М., Михайлов О. М. Становлення та розвиток інституту примирення на українських землях (IX ст. – 1917 р.): монографія. Одеса : Фенікс, 2018. 200 с.
- Мазаракі Н. А. Теоретико-правові засади запровадження медіації в Україні: дис. на здобуття наук ступеня д-ра юрид. наук : 12.00.01 / Ін-т законодавства Верховної Ради України. Київ, 2019. 484 с.
- Медіація. UA: тенденції, становлення, розвиток : колективна монографія. Київ : Бізнес Школа КРОК, 2021. 129 с.
- Шишка Н. В. Поняття «медіація» як альтернативна форма вирішення спорів: до проблеми праворозуміння. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 4. С. 297-301.

ТЕМА 2. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ПІДГРУНТЯ МЕДІАЦІЇ

Лекція «Нормативно-правове підгрунття медіації» (2 год.)

- Нормативно-правове регулювання медіації в Україні.
- Міжнародні та європейські стандарти медіації.
- Сучасний стан імплементації європейських стандартів медіації в законодавство України.

Семінарське заняття (2 год.)

- Нормативно-правове регулювання медіації в Україні.
- Міжнародні та європейські стандарти медіації.
- Сучасний стан імплементації європейських стандартів медіації в законодавство України.

Питання для самостійної роботи

- Забезпечення балансу між інститутом медіації та правовою системою країни.
- Медіація та відновне правосуддя в актах ООН та інших міжнародних організацій.
- Особливості інтеграції медіації в судову систему України

Рекомендована література

- Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. №254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

- Каракаська декларація : Декларація ООН від 14 грудня 1990 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_964#Text
- Керівні принципи № 15 для кращого виконання наявної Рекомендації щодо альтернатив судовому розгляду спорів між адміністративними органами і сторонами-приватними особами від 7 грудня 2007 р. URL: <https://rm.coe.int/guidelines-for-a-better-implementation-of-the-existing-recommendation-/16809ede90>
- Кодекс адміністративного судочинства України: Закон від 06.07.2005 № 2747-IV. *Відомості Верховної Ради України* (ВВР). 2005. № 35–36. № 37. ст. 446.
- Про медіацію : Закон України від 16.11.2021 р. № 1875-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text>.
- Кодекс професійної етики медіатора : Рішення Загальних зборів ГО «Національна асоціація медіаторів України» від 19 лютого 2022 р., протокол № 1/2022. URL: <https://rm.coe.int/guidelines-for-a-better-implementation-of-the-existing-recommendation-/16809ede90> Лазаренко М. М. Імплементація медіації в правову систему: міжнародний досвід та перспективи інституціоналізації в Україні. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2015. Вип. 124 (2). С. 109–120.
- Цимбалюк В. І. Теоретико-правовий аналіз зарубіжного досвіду правового забезпечення медіації. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2014. № 11. С. 55–60.
- Шинкар Т. І. Зарубіжний досвід правового забезпечення медіації та можливість його використання в Україні. *Наше право*. 2016. № 2. С. 54–58. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nashp_2016_2_11
- Ясиновський І. Г. Імплементація процедури медіації в українське законодавство: теоретико-правовий аналіз: дис. на здобуття наук ступеня канд. юрид. наук. : 12.00.01 / Національна академія внутрішніх справ. Київ, 2016. 295 с.

ТЕМА 3. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА МЕДІАЦІЙНОЇ ПРОЦЕДУРИ

Лекція «Характеристика медіаційної процедури» (2 год.).

1. Загальна характеристика медіаційної процедури.
2. Предмедіація та її завдання.
3. Підготовча стадія медіації. Теми для обговорення.
4. Постмедіація та її завдання.

Семінарське заняття (2 год.).

1. Загальна характеристика медіаційної процедури.
2. Предмедіація та її завдання.
3. Підготовча стадія медіації. Теми для обговорення.
4. Постмедіація та її завдання.

Питання для самостійної роботи

1. Особливості пошуку інтересів та потреб учасників медіації.
2. Моніторинг виконання угоди за результатами медіації.
3. Спільні та на індивідуальні зустрічі в медіації: переваги та недоліки.
4. Діагностика конфлікту (на прикладі кейсу).
5. Динаміка конфлікту (на прикладі кейсу).

Рекомендована література

1. Грень Н. М. Реалізація права людини на справедливий суд шляхом процедури присудової медіації: теоретико-правове дослідження : дис. на здобуття наук. ступеня канд. юр. наук. : 12.00.01 / Нац. ун-т «Львів. політехніка». Львів, 2016. 250 с.
2. Зозуля Я. С. Особливості процесуальної ролі судді в процедурі врегулювання спорів щодо адміністративних справ. Грані права: XXI століття : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Одеса, 19 травня 2018 р.) У 2-х т. Т. 1. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2018. С. 279-280.
3. Ложкін Г. В., Пов'якель Н. І. Психологія конфлікту: теорія і сучасна практика : навчальний посібник. Київ : Професіонал, 2006. 416 с.
4. Медіація у професійній діяльності юриста : підручник. Т. Білик, Р. Гаврилюк, І. Городиський та ін. ; за ред. Н. Крестовської, А. Романадзе. Одеса : Екологія, 2019. 456 с.

5. Медіація. UA: тенденції, становлення, розвиток : колективна монографія. Київ : Бізнес Школа КРОК, 2021. 129 с.
6. Можайкіна О. Дискусійні питання медіаційної процедури як альтернативного способу врегулювання правових спорів. *Visegrad journal on human rights*. 2017. № 6. С. 116-120.
7. Озерський І. В. Актуальні проблеми медіації в юрисдикційному процесі України : навч. посіб. Миколаїв : ЧНУ ім. Петра Могили, 2020. 248 с.
8. Рахліс В. А. Переговори і медіація : підруч. для підгот. проф. переговорника / В. Рахліс, О. Павленко ; за ред. О. Павленко. Дніпро : Ун-т мит. справи та фінансів, 2020. 340 с.

ТЕМА 4. ПРОФЕСІЙНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ СУДДІ-МЕДІАТОРА ТА СТАНДАРТИ ЕТИЧНОЇ ПОВЕДІНКИ

Лекція «Професійні компетентності медіатора та стандарти етичної поведінки» (4 год.)

1. Медіатор як професія: вимоги до професійної діяльності.
2. Випадки недопустимості врегулювання спору за участю судді.
3. Компетентності та функції медіатора.
4. Моделі комунікації.
5. Етика поведінки судді-медіатора у медіаційному процесі.

Семінарське заняття (2 год.).

1. Медіатор як професія: вимоги до професійної діяльності.
2. Випадки недопустимості врегулювання спору за участю судді.
3. Компетентності та функції медіатора.
4. Моделі комунікації.
5. Етика поведінки судді-медіатора у медіаційному процесі.

Питання для самостійної роботи

1. Засади самоврядування спільноти медіаторів на прикладі зарубіжних країн.
2. Техніки та інструменти ефективного спілкування в медіації.
3. Проблемні питання відповідальності медіатора.
4. Витрати на проведення медіації.

Рекомендована література

1. Кодекс професійної етики медіатора : Рішення Загальних зборів ГО «Національна асоціація медіаторів України» від 19 лютого 2022 р., протокол № 1/2022. URL: <http://namu.com.ua/ua/info/mediators/nseyenf-yekhyuny-pyeeekakhsua/>
2. Бобровник С. В. Компроміс і конфлікт у праві: антропологокомунікативний підхід до аналізу : монографія. Київ : Юридична думка, 2011. 383 с.
3. Волосник В. В., Горіна А. В., Муратова І. О. та ін. Ефективне управління конфліктами. Базові навички медіатора [тренінговий комплекс] / за заг. ред. В. О. Мельман. Харків, 2018. 97 с.
4. Медіація у професійній діяльності юриста : підручник. Т. Білик, Р. Гаврилюк, І. Городиський та ін. ; за ред. Н. Крестовської, Л. Романадзе. Одеса : Екологія, 2019. 456 с.
5. Можайкіна О. С. Медіатор у врегулюванні конфлікту: окремі аспекти правового статусу. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція*. 2018. Вип. 36. С. 61-63.
6. Мельничук Ю. І. Етичні стандарти та нормативні принципи професійної поведінки в сфері медіації. *Грані*. 2016. № 2. С. 146-150.
7. Подковенко Т. Медіація: міжнародно-правові стандарти. *Актуальні проблеми правознавства*. 2017. Вип. 4 (12). С. 47-54.
8. Яковлев В. В. Міжнародно правові стандарти у сфері альтернативного вирішення спорів. *Порівняльно-аналітичне право*. 2017. № 3. С. 85-88.

ТЕМА 5. ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ МЕДІАЦІЇ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ

Лекція «Особливості застосування медіації в адміністративному судочинстві» (2 год.).

1. Моделі судової медіації. Досвід запровадження інституту судової медіації в провідних країнах світу.
2. Підходи до вирішення питання про походження та становлення інституту примирення сторін в адміністративному судочинстві.
3. Етапи процедури врегулювання спору за участю судді.
4. Інститут мирової угоди.

Семінарське заняття (2 год.)

1. Моделі судової медіації. Досвід запровадження інституту судової медіації в провідних країнах світу.
2. Підходи до вирішення питання про походження та становлення інституту примирення сторін в адміністративному судочинстві.
3. Етапи процедури врегулювання спору за участю судді.
4. Інститут мирової угоди.

Питання для самостійної роботи

1. Стратегії та тактики медіатора при вирішенні спорів за участю суб'єкта владних повноважень.
2. Погляди науковців на врегулювання спорів за участю судді.
3. Проблемні аспекти застосування процедури врегулювання спору за участю судді.
4. Стратегії поведінки в конфлікті (на прикладі кейсу).

Рекомендована література

1. Кодекс адміністративного судочинства України: Закон від 06.07.2005 № 2747-IV. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2005. № 35-36. № 37. ст. 446.
2. Біцай А. В. Участь адвоката в медіації : монографія. Київ : Правова єдність, Алерта, 2017. 259 с.
3. Грень Н. М. Реалізація права людини на справедливий суд шляхом процедури присудової медіації: теоретико-правове дослідження : дис. на здобуття наук. ступеня канд. юр. наук. : 12.00.01 / Нац. ун-т «Львів. політехніка». Львів, 2016. 250 с.
4. Ківалов С. В. Врегулювання публічно-правового спору за участю судді: нова форма правосуддя чи прояв медіації в суді? Правові та інституційні механізми забезпечення розвитку України в умовах європейської інтеграції : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 18 травня 2018 р.) У 2-х т. Т. 2. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2018. С. 5-8.
5. Клинчук В. І. Дієвість інституту примирення сторін в адміністративному судочинстві: шляхи вдосконалення. *Адміністративне право і процес*. 2016. № 1 (15). URL: <http://applaw.knu.ua/index.php/arkhiv-nomeriv/1-15-2016/item/555-diievist-instytutu-prymyrennia-storin-v-administratyvnomu-sudochynstvi-shliakhy-vdoskonalennia>

6. Можайкіна О. С. Правовий аналіз врегулювання спору за участю судді. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2018. № 2. С. 174-180.
7. Сулейманова С. Р. Врегулювання спору за участю судді та медіація: порівняльно-правова характеристика. Цивільне судочинство у світлі судової реформи в Україні : матеріали Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. ім. Ю. С. Червоного (Одеса, 13 груд. 2019 р.). Одеса : Фенікс, 2019. С. 47-50.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЯКІ ВІНОСЯТЬСЯ НА ЗАЛІК

1. Природа адміністративно-правового спору як юридичного конфлікту.
2. Поняття, природа та характерні ознаки медіації.
3. Поняття медіабельності конфлікту (спору).
4. Принципи медіації.
5. Особливості медіації в США.
6. Особливості медіації в Німеччині.
7. Голландська модель присудової медіації.
8. Нормативно-правове регулювання медіації в Україні.
9. Міжнародні та європейські стандарти медіації.
10. Сучасний стан імплементації європейських стандартів медіації в законодавство України.
11. Загальна характеристика медіаційної процедури.
12. Предмедіація та її завдання.
13. Підготовча стадія медіації. Теми для обговорення.
14. Постмедіація та її завдання.
15. Діагностика конфлікту (на прикладі кейсу).
16. Динаміка конфлікту (на прикладі кейсу).
17. Стратегії поведінки в конфлікті (на прикладі кейсу).
18. Медіатор як професія: вимоги до професійної діяльності.
19. Випадки недопустимості врегулювання спору за участю судді.
20. Компетентності та функції медіатора.
21. Етика поведінки судді-медіатора у медіаційному процесі.
22. Підходи до вирішення питання про походження та становлення інституту примирення сторін в адміністративному судочинстві.
23. Етапи процедури врегулювання спору за участю судді.
24. Інститут мирової угоди.
25. Переваги та недоліки медіації.

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основні:

1. Медіація. UA: тенденції, становлення, розвиток : колективна монографія. Київ : Бізнес Школа КРОК, 2021. 129 с.
2. Медіація у професійній діяльності юриста : підручник. Т. Білик, Р. Гаврилюк, І. Городиський та ін. ; за ред. Н. Крестовської, Л. Романадзе. Одеса : Екологія, 2019. 456 с. URL: <http://www.knuba.edu.ua/ukr/wp-content/uploads/2019/11/підручник-з-медіації.pdf>
3. Конфліктологія та медіація : навч. посіб. Чернівці : ЧНУ, Рута, 2018. 247 с.
4. Альтернативні способи вирішення спорів : навч. посіб. / М. Я. Білак та ін. ; за заг. ред. Ю. Д. Притики. Харків : Право, 2019. 261 с.
5. Гриб А. М., Михайлов О. М. Становлення та розвиток інституту примирення на українських землях (IX ст. – 1917 р.): монографія. Одеса : Фенікс, 2018. 200 с.
6. Озерський І. В. Актуальні проблеми медіації в юрисдикційному процесі України : навч. посіб. Миколаїв : ЧНУ ім. Петра Могили, 2020. 248 с.
7. Рахліс В. А. Переговори і медіація : підруч. для підгот. проф. переговорника / В. Рахліс, О. Павленко ; за ред. О. Павленко. Дніпро : Ун-т мит. справи та фінансів, 2020. 340 с.
8. Сидельников О. Д. Інститут примирення сторін в адміністративному судочинстві : дис. ... канд. юрид. наук : Спец. 12.00.07. Харків, 2017. 200 с.
9. Шинкар Т. І. Застосування медіації в адміністративному судочинстві: вітчизняний та зарубіжний досвід : дис. ... канд. юрид. наук : Спец. 12.00.07. Київ, 2017. 220. с. URL: https://lpnu.ua/sites/default/files/dissertation/2018/8401/dysertaciyna_robota_na_zdobuttya_naukovogo_stupenya_kandydata_yurydychnyh_nauk_shynkar_t.i.pdf

Додаткові:

1. Альтернативні підходи до розв'язання конфліктів: теорія і практика застосування /Уклад.: Н. Гайдук, І. Сенюта, О. Бік, Х. Терешко. Львів: ПАІС, 2007. 296 с.
2. Андреев А. Поняття та сутність функцій медіації в адміністративному судочинстві. *Науковий вісник*

- Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. 2021. № 2. С. 155-159.
3. Бевзенко В. М. Примирення в адміністративному судочинстві України: спадок цивільного процесуального законодавства чи дієвий засіб врегулювання публічно-правових спорів? URL: <http://www.pravoznaves.com.ua/period/article/3971/%C1>
 4. Білуга С. С. Досудове врегулювання адміністративно-правових спорів : автореф. дис. на здобуття наук ступеня канд. юрид. наук : 12.00.07 / Нац. ун.-т «Одеська юридична академія». Одеса, 2015. 22 с.
 5. Біцай А. В. Моделі медіації у світі та перспективи для України. *Право і суспільство*. 2013. № 6. С. 85–89.
 6. Біцай А. В. Участь адвоката в медіації : монографія. Київ : Правова єдність, Алерта, 2017. 259 с.
 7. Бліхар М. Медіація як спосіб вирішення адміністративних спорів. *Підприємництво, господарство, право*. 2020. № 10. С. 78-82.
 8. Бобровник С. В. Компроміс і конфлікт у праві: антропологокомунікативний підхід до аналізу : монографія. Київ : Юридична думка, 2011. 383 с.
 9. Боженко Н. В. Впровадження медіації в адміністративних судах України. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2019. Вип. 2. Ч. 1. С. 45-48.
 10. Боженко Н. В. Зарубіжний досвід досудового врегулювання адміністративних спорів. *Актуальні проблеми держави і права*. 2017. Вип. 78. С. 14-19.
 11. Волосник В. В., Горіна А. В., Муратова І. О. та ін. Ефективне управління конфліктами. Базові навички медіатора [тренінговий комплекс] / за заг. ред. В. О. Мельман. Харків, 2018. 97 с.
 12. Гойко О. Від судового захисту до альтернативних методів вирішення спорів. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2011. № 1. С. 51–58.
 13. Грень Н. М. Реалізація права людини на справедливий суд шляхом процедури присудової медіації: теоретико-правове дослідження : дис. на здобуття наук. ступеня канд. юр. наук. : 12.00.01 / Нац. ун.-т «Львів. політехніка». Львів, 2016. 250 с.
 14. Гришина Н.В., Ростовська К.В. Медіація в адміністративному судочинстві: міф чи реалії сьогодення. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Право»*. 2020. № 29, 182-188.

15. Задирака Н. Ю. Досудове вирішення публічно-правових спорів: основи нормативного закріплення та проблеми законодавчого регулювання. *Право України*. 2021. № 10. С. 132–146.
16. Заїка М. М. Інститут примирення сторін в адміністративному судочинстві: проблемні аспекти. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2016. № 2. С. 133-136. URL: <http://www.sulj.oduvs.od.ua/archive/2016/2/38.pdf>
17. Кантор Н. Ю. Особливості медіації при розв'язанні адміністративно-правових спорів. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2019. № 2. С. 90-93. URL: http://apnl.dnu.in.ua/2_2019/23.pdf
18. Кафарський В. В. Медіація в адміністративному судочинстві. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2014. Вип. 3 (6). 152-165. URL: http://www.pjv.nuoua.od.ua/v3_2014/15.pdf
19. Ківалов С. В. Врегулювання публічно-правового спору за участю судді: нова форма правосуддя чи прояв медіації в суді? Правові та інституційні механізми забезпечення розвитку України в умовах європейської інтеграції : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 18 травня 2018 р.) У 2-х т. Т. 2. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2018. С. 5-8.
20. Ківалов С. В. Примирення в публічно-правових спорах як наслідок медіативних процедур. *Наукові праці НУ ОЮА*. 2015. Т. 16. С. 5-17. URL: <http://naukovipraci.nuoua.od.ua/eng/arhiv/tom16/3.pdf>
21. Клиничук В. І. Дієвість інституту примирення сторін в адміністративному судочинстві: шляхи вдосконалення. *Адміністративне право і процес*. 2016. № 1 (15). URL: <http://applaw.knu.ua/index.php/arkhiv-nomeriv/1-15-2016/item/555-diievist-instytutu-prymyrennia-storin-v-administrativnomu-sudochynstvi-shliakhy-vdoskonalennia>
22. Корінний С. О. Впровадження медіації в адміністративний процес України : дис. ... канд. юрид. наук : Спец. 12.00.07. Ужгород, 2019. 243 с. URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/19680>
23. Красіловська З. В. Становлення інституту медіації в системі публічного управління: теоретико-правовий аспект : дис. ... канд. наук з держ. упр. : Спец. 25.00.01. Одеса, 2017. 221 с. URL: http://www.oridu.odessa.ua/8/4/doc/dis_KRAS_1.pdf

24. Красіловська З. В. Умови застосування медіації для врегулювання спорів із органами публічної влади: вітчизняний та зарубіжний аспекти. *Теорія та практика державного управління*. 2015. Вип. 4 (51). С. 200–207.
25. Лазаренко М. М. Імплементация медіації в правову систему: міжнародний досвід та перспективи інституціоналізації в Україні. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2015. Вип. 124 (2). С. 109–120.
26. Лученко Д. В. Інститут оскарження в адміністративному праві: теоретична характеристика. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2011. Вип. 22. С. 203–212.
27. Любченко Я. П. Альтернативні способи вирішення правових спорів: теоретико-правовий аспект : дис. ... канд. юрид. наук : Спец. 12.00.01. Харків, 2018. 249 с. URL: http://nauka.nlu.edu.ua/download/diss/Lubchenko/d_Lubchenko.pdf
28. Мазаракі Н. А. Теоретико-правові засади запровадження медіації в Україні: дис. на здобуття наук ступеня д-ра юрид. Наук : 12.00.01 / Ін-т законодавства Верховної Ради України. Київ, 2019. 484 с.
29. Мазаракі Н. Сінгапурська конвенція: теоретико-правовий аналіз. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2019. № 1. С. 26–34.
30. Медіація у професійній діяльності юриста : підручник. Т. Білик, Р. Гаврилюк, І. Городиський та ін. ; за ред. Н. Крестовської, Л. Романадзе. Одеса : Екологія, 2019. 456 с.
31. Медіація. UA: тенденції, становлення, розвиток : колективна монографія. Київ : Бізнес Школа КРОК, 2021. 129 с.
32. Меленко О.В., Стратій О.В., Гриндей Л.М. Адміністративна медіація у світі інституційних перетворень в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2021. № 68. С. 180–185.
33. Мельничук Ю. І. Етичні стандарти та нормативні принципи професійної поведінки в сфері медіації. *Грані*. 2016. № 2. С. 146–150.
34. Мемель Ф.-Й. Медіація в адміністративному судочинстві України. Про можливості впровадження медіації в рамках діючого Кодексу адміністративного судочинства України (КАСУ). Гамбург, жовтень 2007. URL: http://www.voas.gov.ua/upload/337_mediac2.pdf

35. Можайкіна О. С. Медіатор у врегулюванні конфлікту: окремі аспекти правового статусу. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція*. 2018. Вип. 36. С. 61–63.
36. Можайкіна О. С. Правовий аналіз врегулювання спору за участю судді. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2018. № 2. С. 174–180.
37. Можайкіна О. С. Правовий аналіз врегулювання спору за участю судді. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2018. № 2. С. 174–180.
38. Муза О. В. Деякі аспекти використання медіації в адміністративному судочинстві України. *Університетські наукові записки*. 2011. № 4 (40). С. 239–244.
39. Огляд даних про стан здійснення правосуддя у 2020 році / Судова влада в Україні. URL: https://court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/main_site/ogl_2020.pdf
40. Подковенко Т. Медіація: міжнародно-правові стандарти. *Актуальні проблеми правознавства*. 2017. Вип. 4 (12). С. 47–54.
41. Сидельников О. Д. Порівняльно-правова характеристика способів врегулювання адміністративних спорів. *Порівняльно-аналітичне право*. 2015. № 6. С. 221–225. URL: http://www.pap.in.ua/6_2015/69.pdf
42. Сидельников О. Д. Примирення сторін під час підготовчого провадження в адміністративному судочинстві. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2016. Вип. 32. С. 270–279.
43. Сидельников О. Д. Примирення сторін як прояв принципу диспозитивності в адміністративному судочинстві. *Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки*. 2015. № 1 (I). С. 106–111.
44. Сулейманова С. Р. Врегулювання спору за участю судді та медіація: порівняльно-правова характеристика. Цивільне судочинство у світлі судової реформи в Україні : матеріали Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. ім. Ю. С. Червоного (Одеса, 13 груд. 2019 р.). Одеса : Фенікс, 2019. С. 47–50.
45. Токарева К. Побудова належної адміністративної процедури застосування медіації у публічно-правових спорах (концептуальна основа). *Актуальні проблеми правознавства*. 2020. № 3 (24). С. 68–73.
46. Токарева К. С. Адміністративно-правове регулювання медіації: сучасний стан та тенденції розвитку : автореф. дис. на

- здобуття наук ступеня д-ра юрид. наук : 12.00.07 / Нац. авіац. ун-т. Київ, 2021. 40 с.
47. Ханік-Посполітак Р. Європейські принципи створення та діяльності інститутів альтернативних способів вирішення спорів. *Юридичний журнал*. 2016. № 7-8 (145-146). С. 73-76.
 48. Хоменко А. Способи вирішення публічно-правових спорів у сфері використання природних ресурсів. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 11. С. 128-132. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2017/11/28.pdf>
 49. Цимбалюк В. І. Теоретико-правовий аналіз зарубіжного досвіду правового забезпечення медіації. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2014. № 11. С. 55-60.
 50. Шинкар Т. І. Зарубіжний досвід правового забезпечення медіації та можливість його використання в Україні. *Наше право*. 2016. № 2. С. 54-58. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nashp_2016_2_11
 51. Шишка Н. В. Поняття «медіація» як альтернативна форма вирішення спорів: до проблеми праворозуміння. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 4. С. 297-301.
 52. Юхтенко Л. Р. Процедура примирення в адміністративному судочинстві: дискусійні аспекти доцільності застосування. *Юридичний вісник*. 2014. № 6. С. 84-90.
 53. Яковлев В. В. Міжнародно правові стандарти у сфері альтернативного вирішення спорів. *Порівняльно-аналітичне право*. 2017. № 3. С. 85-88.
 54. Ясиновський І. Г. Імплементация процедуры медиации в украинское законодательство: теоретико-правовой анализ: дис. на здобуття наук ступеня канд. юрид. наук. : 12.00.01 / Національна академія внутрішніх справ. Київ, 2016. 295 с.

Нормативно-правові:

1. Конституція України : від 28 червня 1996 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Про медіацію: Закон України від 16.11.2021р. No 1875-IX / Верховна Рада України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=68877
3. Кодекс адміністративного судочинства України : від 6 липня 2005 р. № 2747-IV (в редакції Закону від 3 жовтня 2017 р. № 2147-VIII). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>

4. Про виконавче провадження : Закон України від 02.06.2016 № 1404-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19#Text>.
5. Рекомендації Ради Європи в галузі адміністративного судочинства та адміністративного права URL: [http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/\(documents\)/7442A47EB0B374B9C2257D8700495F8B](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/7442A47EB0B374B9C2257D8700495F8B)
6. Декларація основних принципів правосуддя для жертв злочинів і зловживань владою : Резолюція ООН від 29 листопада 1985 р. URL: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_114
7. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод : Конвенція Ради Європи від 4 листопада 1950 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text
8. Кодекс професійної етики медіатора : Рішення Загальних зборів ГО «Національна асоціація медіаторів України» від 19 лютого 2022 р., протокол № 1/2022. URL: <https://rm.coe.int/guidelines-for-a-better-implementation-of-the-existing-recommendation-/16809ede90>
9. Каракаська декларація : Декларація ООН від 14 грудня 1990 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_964#Text
10. Керівні принципи № 15 для кращого виконання наявної Рекомендації щодо альтернатив судовому розгляду спорів між адміністративними органами і сторонами-приватними особами від 7 грудня 2007 р. URL: <https://rm.coe.int/guidelines-for-a-better-implementation-of-the-existing-recommendation-/16809ede90>

Наукове видання

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«АЛЬТЕРНАТИВНІ
СПОСОБИ ВИРІШЕННЯ
АДМІНІСТРАТИВНИХ СПОРІВ»
для здобувачів освіти 2023 року вступу**

Підготовка до друку ВД "Дакор"

Підписано до друку 24.02.2023. Гарнітура Bookman. Формат 60×84 1/16.
Папір офсетний. Друк офсетний. Ум.-друк. арк. 1,33. Обкл.-вид. арк. 1,24.
Наклад 100 прим.

Редакційна підготовка та друк ТОВ ВД «Дакор»

Свід. ДК № 4349 від 05.07.2012

☎ +38(067) 153-96-73; ✉ vd_dakor@ukr.net 🌐 www.dakor.kiev.ua

📍 03057, м. Київ, просп. Перемоги, 56